

ADMINISTRATORUL SOCIETĂȚII COMERCIALE ÎN SISTEMUL DE DREPT ANGLO-SAXON

Natalia BACALU

Administratorul societății comerciale, regimul său juridic de activitate prezintă un subiect pe larg abordat în mediul doctrinarilor și practicienilor. Actualitatea cercetării problematicei administratorului societății comerciale este determinată de un șir de realități sociojuridice, printre care, am putea menționa (doar unele, fără a pretinde exhaustivitate):

1. Iminenta adoptare în lectură finală a celei mai mari revizuirii a Codului civil al Republicii Moldova. Avem în vedere proiectul Legii privind **modernizarea Codului civil** și modificarea și completarea unor acte legislative. Având în volum de peste 450 de pagini, proiectul vine cu anumite propuneri de reconfigurare a regimului juridic de activitate al administratorului societății comerciale, în mod special referindu-se la responsabilizarea administratorilor și la problematica administratorului de fapt și administratorului aparent al persoanei juridice de drept privat [12].

2. Încercarea de a reglementa activitatea administratorului societății comerciale pe **piața de capital** [13].

3. Supunerea unei reglementări minuțioase a activității administratorului societății comerciale din **domeniul bancar** – o relativă novelă pentru sistemul de drept din Republica Moldova [6].

Având intenția de a aduce un aport la îmbunătățirea statutului juridic al administratorului societății comerciale din Republica Moldova, ne vom îndrepta atenția spre dreptul comparat și în speță experiența anglo-saxonă. Materia dreptului civil din Republica Moldova, fiind de sorginte romano-germană, a lăsat oarecum în umbră experiența anglo-saxonă, atestându-se o lipsă de abordări doctrinare naționale a acestui subiect. Or, tocmai unele idei regăsite în regimul juridic de activitate al administratorului societății comerciale din sistemul de drept anglo-saxon, ar putea fi preluate, cercetate minuțios și transpuse în legislația și practicile similare din Republica Moldova.

Sistemul economic american se bazează, pe lângă alte principii și pe convingerea că preocuparea pentru interesele individuale ale

membrilor comunității este prioritară și conduce la asigurarea bunăstării întregii națiuni americane.

Același principiu economic este aplicat și în cadrul societăților comerciale pe acțiuni („*joint stock company*” sau „*corporation*”) din dreptul comercial american. Înstrăinarea acțiunilor de către micii și multiplii investitori americani se face mult mai ușor decât în cazul marilor deținători ai pachetelor pe acțiuni care sunt fondurile de pensii sau fondurile mutuale în SUA și băncile ori marile concerne în ce privește societățile germane pe acțiuni. Legea americană stipulează că dreptul acționarilor unei societăți pe acțiuni („*corporation*”) este limitat la alegerea membrilor Consiliului de administrație care va conduce apoi afacerile în numele deținătorilor de acțiuni, fără a influența ori a se putea amesteca în administrarea obișnuită (normală) a societății. Dacă în privința drepturilor există multe similitudini cu legislația societăților pe acțiuni din alte țări, inclusiv România, apar unele diferențe în legătură cu obligațiile acționarilor. În societățile pe acțiuni americane, obligațiile acționarilor sunt mai reduse decât drepturile lor. Ei nu sunt obligați să participe la vot sau la administrarea și conducerea societății, cu excepția aprobării planurilor de pensii din sectorul particular. Ca urmare, adunările generale anuale ale acționarilor au mai mult un caracter ceremonios la care acționarii pot lipsi ori participa prin reprezentare [5, p.42-43]. Ca și în cazul societăților pe acțiuni din Marea Britanie, consiliul de administrație („*Board trustees sau Board of Corporate*”) este organizat și funcționează într-un sistem unitar care reunește atât membrii cu atribuții executive cât și fără funcții executive. Prin aceasta se deosebește în principal sistemul american de administrare a societății pe acțiuni de cel romano-german, cu toate că ambele aparțin concepției moderne (teoriei organiciste) în ce privește natura raporturilor dintre administrator și societatea comercială. Unii specialiști ai studiului sistemului american de administrare a societății comerciale afirmă că există două principii fundamentale care orientează activitatea membrilor consiliului de administrație: reprezentarea unică a fondatorilor și adoptarea unui scop unic [5, p.43]. Potrivit acestor principii, deținătorii de acțiuni sunt singurii cu drept de vot pentru alegerea Consiliului de administrație, iar după alcătuirea acestuia toți membrii trebuie să acționeze și să apere interesele acționarilor.

Legea americană menționează că afacerile unei societăți pe acțiuni sunt administrate de un singur Consiliu de administrație. Ea nu delimitează funcțiile executive ale membrilor consiliului, ci abilitează întreg organismul colegial să gestioneze și să administreze societatea ca un organ unic de conducere. Practica comercială [5, p.46] a societăților americane pe acțiuni a stabilit că, pe lângă operațiunile generale de gestionare și administrare a societății Consiliului de administrație îi revin și următoarele atribuțiuni specifice: supraveghează activitatea membrilor consiliului, selecționează, angajează și revocă în/din funcție directorii executivi și alți funcționari ai societății; revizuieste activitatea financiară a societății și repartizează fondurile constituite; supervizează obligațiile financiare ale societății angajate de membrii consiliului cu funcții executive; organizează activitatea de respectare a legii de către salariații societății.

Generalizând cele menționate *supra*, formulăm cea mai importantă **concluzie** – importanța studierii legislației străine a societăților comerciale se relevă prin două aspecte. În primul rând, analiza comparativă profită de legislația națională a societăților comerciale prin includerea de prevederi care reflectă experiența altor țări. În al doilea rând, tot mai multe societăți comerciale își deschid filiale sau sucursale în Republica Moldova, iar cunoașterea modalității de funcționare a acestora devine extrem de utilă.

Referințe:

1. CĂRPENARU, ST.D., PREDOIU, C., DAVID, S., PIPEREA, Gh. *Societăți comerciale. Reglementare, doctrină, jurisprudență*. București: All Beck, 2002. 660 p.
2. EASTERBROOK, F.H., FISCHER, D.R. *The economic structure of corporate law*. Harvard: Harvard University Press, 1996.
3. FARRAR, J.H. *Company Law*. London: Butterworths, 1985.
4. GHEORGHIU, GH., ȚUȚUIANU, A., ISTRĂTESCU, E. *Drept comercial român*. Târgoviște: Biblioteca Târgoviște, 2004.
5. HESSEL, M. *Consiliul de administrație al societăților pe acțiuni. Controlul prin reprezentare în ce privesc consiliile din SUA*. București: Ed. All, 1997. 135 p.
6. Hotărârea Băncii Naționale a Moldovei nr.203 din 27.07.2017 cu privire la aprobarea Regulamentului cu privire la exigențele față de administratori. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr.289-300 din 11.08.2017, art.1544.

7. MORSE, G. *Charlesworth's Company Law*. 13th ed. London: Stevens & Sons, 1987.
8. MUNTEANU, E. *Regimul juridic al administratorilor societăților comerciale pe acțiuni*. București: All Beck, 2000. 416 p.
9. NEMEȘ, V. *Drept comercial*. Ediția a treia. București: Hamangiu, 2018. 616 p.
10. PETTET, B. *Company law*. 2nd edition. Edinburgh: Pearson Longman, 2005.
11. PIPEREA, Gh. *Obligațiile și răspunderea administratorilor societăților comerciale*. București: All Beck, 1998. 252 p.
12. Proiectul Legii privind modernizarea Codului civil și modificarea și completarea unor acte legislative. A se vedea: <http://parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/4180/language/ro-RO/Default.aspx> (vizitat: 01.07.2018).
13. Proiectul Legii pentru completarea unor acte legislative (Legea privind piața de capital – art.11¹; Legea instituțiilor financiare – art.15, 15⁶), proiect adoptat și care urmează a fi publicat în Monitorul Oficial. A se vedea în acest sens: <http://parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiecte de actelegislative/tabid/61/LegislativId/3958/language/ro-RO/Default.aspx> (vizitat: 02.07.2018).